

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 6. Qua ratione possibile, impossibile, contingens, & necessarium
sub nostrum intellectum cadant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

Propositio 26.

- 136 Impossibile est, ut omnia omnino entia sint contingentia.

Demonstro facile: quia ex eo quod omnia omnino entia sint contingentia, necessario sequuntur duo contradictoria simul vera. Ergo impossibile est, ut omnia omnino entia sint contingentia. Consequentia est optima ex *proposit.* 2. Probo antecedens: quia si omnia omnino entia essent contingentia, omnia, nullo dempto, possent deficere; eo quod de conceptu omnis contingentis est posse deficere, iuxta definitionem eius; casu autem, quod omnia, nullo dempto, deficerent, nullum sequeretur impossibile: nam possibili posito in esse, nullum sequitur impossibile, iuxta *proposit.* 25. Deinde non possent omnia, nullo dempto, citra impossibile sequuntur deficere: quia casu, quod omnia, nullo dempto, deficerent, omnia redderentur impossibilia, definerentque proinde contingentia esse; quod est impossibile, iuxta *proposit.* 24. Ergo, &c. Cætera constant, solumque restat demonstrandum, casu, quod nullum ens existeret omnia entia fore impossibilia. Id autem inde demonstratur: quia in eo casu nullum ens esset potens existere à se ipso, iuxta *proposit.* 22. & 26. *statuta disput. quest.* 5. nec posset existere ab alio ente non existere ab alio ente non existente, iuxta *proposit.* 3. *ibidem statutam.*

- 137 Ex hac propositione sequitur, aliquod ens eorum, quæ existunt, necessarium esse in existendo. An autem hinc demonstretur, dari aliquam causam primam habentem existentiam à se, non ab alia causa, suo loco videbimus.

Propositio 27.

- 138 Ens existens à se nullatenus potest esse contingens; neque è conuerso ens contingens potest esse existens à se.

Quia ens existens à se necessario, atque adeo per suam essentiam est potens existere à se, cum actus sine potentia dari non possit ex *proposit.* 3. *statuta disput. 8. quest.* 4. si autem esset contingens, esset etiam potens non existere: cumque dato casu, quod non existeret, iam non esset potens existere à se, iuxta *proposit.* 22. & 26. *statuta disput. 9. quest.* 5. si esset contingens, esset potens mutare essentiam; quod esse impossibile constat ex *proposit.* 24. Est igitur impossibile, aliquod ens existens à se esse contingens, & consequenter aliquod ens contingens esse existens à se: quod erat demonstrandum.

- 139 Ex hac propositione constat, omne ens contingens existens ab alio quopiam tanquam à causa habere suam existentiam.

Propositio 28.

- 140 Omne ens contingens existens, ab aliqua causa indifferente in operando, atque adeo libera suam existentiam habere proximè, vel remote necesse est.

Ut hanc propositionem demonstrarem suppono primò ex *proposit.* 21. *statuta disp. 9. q. 5.* Quidquid accipit existentiam ab alio per sui effectum accipere illam ab illo, tanquam à causa efficiente. Suppono secundo, causam efficientem effectum, sicque dantem illi existentiam necessario debere esse, aut primam à nulla alia efficiente habentem suam existentiam, sed à se ipsa per essentiam (per effectio-

nem namque à se ipsa nequit habere, iuxta *proposit.* 22. *statutam ibidem*) aut non primam habentem suam existentiam ab alia causa efficiente, quæ similiter necessario debet esse aut prima, aut non prima: idemque dicendum venit de reliquis, donec vel sistatur in prima, vel admitatur progressio infinita causarum (siue ea finita in aliqua prima, siue infinita esse dicatur) à quibus suam accipit existentiam effectus proximè quidem ab immediata sibi; remote verò à reliquis nulla detur potentia vel proxima, vel remota ad non producendum effectum necessario sequi, neque in effectum dari ullam potentiam ad non existendum: quia sublata omni potentia ad non producendum effectum, impossibilis est non productio effectus, iuxta *proposit.* 3. *statutam disput. 8. quest.* 4. & consequenter necessaria effectus productio, iuxta *proposit.* 14. *huius questionis*; atque adeo & existentia eius, quam eius productio fert secum, ut est notissimum.

Ex his demonstro propositionem. Quoniam si 141 in tota serie causarum, unde suam habet existentiam effectus, nulla causa libera esset produciens cum indifferentia proximè, vel remote effectum; nulla esset in illa potentia ad non producendum effectum; siquidem causa liberè cum indifferentia produciens est, quæ potentiam habet ad non producendum; effectusque ipse subinde nullam potentiam haberet ad non existendum, iuxta *tertiam suppositionem*; atque ita contingens non esset. Cum tamen ponatur esse contingens. Quod est contradictio. Omne ergo contingens ab aliqua causa libera proximè, vel remote habere suam existentiam necesse est.

Propositio 29.

Omnis effectus causæ liberæ quatenus liberæ ne- 142 cessario debet esse contingens.

Nam omnis effectus causæ liberæ quatenus liberæ necessario debet esse impedibilis quoad existentiam per causam liberam; atque adeo absolute potens non existere; sicque contingens. Quod enim est impotens non existere, nullatenus quoad existentiam est impedibile, ut est notissimum.

Propositio 30.

Quoties aliquod obiectum conceptibile possibile 143 est, aut impossibile, aut contingens, aut necessarium sub hypothese alicuius conditionis in absolute tale transit purificata conditione.

Quia omnis veritas conditionata purificata conditione transit in absolutam, iuxta *proposit.* 4. *statutam disput. 10. quest.* 5. Possibilitas autem, ut impossibilitas, aut contingentia, aut necessitas conditionata, quædam veritas obiectiua conditionata est, ut constat. Et hæc sint modò satis pro præsentè quæstione.

Q. V. ÆSTIO VI.

Quæ ratione possibile, impossibile, contingens, & necessarium sub nostro intellectu cadant.

Hanc quæstionem adiungo propter quædam 144 difficultates, quas circa obiecta ista speciatim prout à nobis cognoscibilia pro statu præsentè examinare

Disp. XI. De possib. impossib. &c. Quæst. VI. 289

minare oportet, præter examinatas iam generatim in præcedentibus disputationibus, & examinandas in sequentibus.

145 Sit prima: utrum de aliquibus obiectis propositis ex ipsis terminis, aut per discursum, independentem tamen ab omni fide, & experientia sit iudicabile à nobis cum euidentiâ, an possibilia sint, vel impossibilia; an contingencia, vel necessaria. Affirmatiuam partem tuerentur indiscriminatim Recentiores quidam, dum agentes de demonstranda existentia Dei, multis se arbitrantur ostendere cum euidentiâ independentem omnino à fide, ab existentiaque creaturarum, vnum Deum esse possibilem, atque adeo etiam existentem; propositum scilicet, aut apprehensum sub conceptibus aut entis necessarij, aut entis independentis, aut summi boni, aut immunitis ab omni imperfectione, aut aliter. Cæterum, quàm sint Recentiores isti decepti putantes, sua argumenta euidentiâ esse, cum planè sophistica sint, ubi de existentia Dei agam latè ostendendum mihi est.

146 Nunc circa præsentem difficultatem assero primo: independentem ab omni fide, & experientia, de nullo obiecto proposito posse nos scire cum euidentiâ, quod simpliciter, & absolute possibile est: quia de nullo possumus scire cum euidentiâ, quod ab omni contradictione vndequeque est immune, prout requiritur, ut absolute, & simpliciter possibile sit. Etenim, cum nullum omnino obiectum à nobis conceptibile sit, quod non habeat infinitas passiones metaphysicas tum proprias, tum communes, tum positivas, tum negativas per discursum, & successiue, atque adeo sine fine à nobis scibiles, ut demonstrabitur *inferius disputatione 17. quæst. 18.* Compertum planè est nullum esse, cuius omnes passiones metaphysicas distinctè pro statu præsentis scire possimus. Igitur scire cum euidentiâ non possumus, nam aliqua earum, quas ignoramus cuiusvis obiecti propositi, sit aut non sit connexio eius cum alio quopiam ipsi essentialiter opposito, & consequenter cum duobus contradictoriis, iuxta superius dicta. Quod ipsum est scire nos cum euidentiâ non posse, an illud sit, aut non sit possibile simpliciter. Ex quo etiam patet, de nullo obiecto proposito posse nos scire citra omnem experientiam, & fidem, an sit contingens, aut necessarium; quandoquidem omne contingens, & necessarium euidenter debet esse possibile, ut ex dictis in *superioribus*, atque etiam ex se satis est notum.

147 Dices vnusquisque potest concipere obiectum habens sibi identificatam potentiam ad existendum, & consequenter potens existere, siue possibile. Ergo saltem de obiecto ita concepto poterit iudicare vnusquisque cum euidentiâ esse possibile: quia nihil potest esse euidentiâ, quàm obiectum possibile esse possibile. Concesso antecedente, distinguo consequens. Poterit vnusquisque iudicare cum euidentiâ de tali obiecto esse possibile ex præciso conceptu obiectiuo sub quo apparet possibile, concedo: esse possibile simpliciter, & vndequeque, nego: Ob id namque in præcedente assertionem tantum loquutus sum de possibilitate reddente obiectum possibile simpliciter, & absolute, qualem illud solum obiectum habet, quod vndequeque immune est à contradictione; adeo, ut si existeret absolute vlla prorsus contradictione existeret; possibilitas autem illa, à quâ obiectum habet esse possibile ex eo præcisè, quod concipitur cum potentia existendi, non reddit obiectum immune vndequeque à contradictione, atque adeo neque simpliciter, & absolute possibile; ut patet in secundo Deo, qui cum potentia ad existendum concipitur, quandoquidem concipitur existens, & tamen aliunde impossibilis, & penitus chymericus est.

Secundo circa propositam difficultatem assero; 148 de multis obiectis posse nos independentem ab omni experientia, & fide cum euidentiâ iudicare esse simpliciter, & absolute impossibilia; atque adeo talia, ut si existerent, simul cum contradictione existerent. Imprimis enim id possumus iudicare euidenter de quouis coniuncto duorum contradictoriorum, ut patet. Deinde de quouis obiecto connexo ex conceptu suo cum duobus contradictoriis, ut etiam patet. Præterea de quouis obiecto connexo ex conceptu suo cum alio quopiam sibi essentialiter opposito, utpote de quo etiam est euidens sine duobus contradictoriis non posse existere, ut ex dictis in *superioribus* constat. Ex quibus apparet discrimen inter possibilitatem, impossibilitatemque simpliciter dictas: illa enim, utpote quoddam bonum ex integrâ causâ constare debet; hæc verò, utpote quoddam malum ex quocumque defectu constare. Atque ita, ut sciat esse aliquid simpliciter possibile, non sufficit scire illud ex aliquo conceptu suo habere potentiam ad existendum, nisi insuper sciatur ex nullo alio capite habere illud sibi annexam contradictionem. Quod nos pro statu præsentis aliter, quàm ab experientia, vel fide cum euidentiâ scire non possumus. Ut verò sciatur esse aliquid simpliciter impossibile, sat est scire illud ex quouis suo conceptu contradictionem sibi annexam habere, quod passim cum euidentiâ scimus, ut constat ex dictis.

Secunda difficultas est: an citra omnem experientiam, & fidem probabiliter saltem iudicare possumus, esse possibile quoduis obiectum nobis propositum, quoties post attentam considerationem nullam in eo connexionem cum contradictione inuenimus. Respondeo posse; quia in tali calu connexio cum contradictione præsumenda non est, etsi fieri possit, ut sit re verà, & nos lateat. Regulariter enim viros doctos attentè obiecta considerantes latere non solet, quod satis est, ut prudenter, atque adeo probabiliter iudicare possumus, dum nō se prodit, & apparet, re verà non esse; præsertim, quando obiecta, de quibus agitur cum aliis, de quorum possibilitate iam constat, similitudinem aliquam, aut analogiam habent. Et hæc est communis praxis Philosophorum, & Theologorum passim possibile reputantes, quoduis obiectum ex eo præcisè, quod in illo nullam inueniunt implicationem contradictionis

Tertia difficultas est: quarumnam rerum possibilitatem cum euidentiâ possumus assequi, supposita, experientia, vel fide. Dico, earum imprimis, quarum absoluta existentia euidens nobis facta est, seu per experientiam, seu per fidem humanam, aut diuinam; cum euidens sit, esse simpliciter possibile quidquid absolute est existens. Deinde earum etiam cum quarum possibilitate euidenter sunt connexæ, quæ euidenter existunt, cum sit etiam euidens, dari terminum connexionis, quando dari connexionem euidens. Quod potest hic in dubium vocari est: an ex eo, quod aliquod ens indiuiduum possibile sit, necessario sequatur, quodlibet aliud excogitabile solo numero distinctum ab illo, atque adeo omnino ei simile, & æquale possibile esse; videtur enim sequi: quia si non esset possibile, esset omnino simile, & æquale illi, ut supponitur, & simul non esset, quod est chymericum: quia possibile & impossibile non videntur posse esse inter se omnino similia, & æqualia, vel

vel ex eo saltem, quod alterum potens ad existendum, & alterum impotens est.

151 Censeo dicendum nihilominus, obiectum impossibile ex suo intrinseco conceptu bene posse esse omnino simile, & æquale enti possibili, ut patet in secundo Deo impossibili solo numero distincto ab unico vero Deo; eique proinde ex suo conceptu chimerico omnino simili, & æquali: atque ita ex hoc capite necessarium non esse, quod sit possibile id, quod cuius enti possibili omnino est simile, & æquale ex suo intrinseco conceptu. Cuius doctrina ratio est: quia ex vna parte chymera impossibilis bene concipi potest, & pæque de facto concipitur omnino similis, & æqualis enti possibili, non solum in cæteris omnibus prædicatis utrique intrinsecis, de quibus non est dubium; sed etiam in prædicato potentis existere utrique pariter intrinseco: ex alia vero parte impossibilitas, quæ chymera ab ente possibili differt, prædicatum eius est semixtrinsecum, nihilque derogat proinde similitudini, & æqualitati prædictæ. Etenim omnis chymera ex eo impossibilis est, quod alteri conceptui opponitur, sine quo alias nequit existere; vel quia ille est necessario existens, vel quia chymera cum illo non solum oppositionem, sed etiam connexionem habet, ut satis constat ex dictis in præcedentibus questionibus. Oppositio autem prædicatum est semixtrinsecum extremis oppositis, ut videbimus disputat. 14. unde fit, ut impossibilitas chymera prædicatum etiam semixtrinsecum eius sit, atque adeo non obstat omnimodæ similitudini, æqualitæque, quam chymera quoad suum intrinsecum conceptum cum ente possibili habere potest etiam in prædicato potentis existere, ipsi enti possibili prius intrinseco. Unde id in secundo Deo omnino similis, & æquali ex suo conceptu chimerico unico vero Deo, & nihilominus inde impossibile: quia verus Deus indefectibilis illi oppositus est, atque adeo necessitudo ferens secum contradictorium eius.

152 Quarta difficultas est: an, & quomodo sit utilis in scientiis humanis ad veritates aliquas indagandas forma disputandi, & arguendi ex hypothesi impossibili satis frequens in illis. Nonnulli Recentiores existimant, nullo modo esse utilem: quia ex hypothesi impossibili quodlibet sequitur ex extremis contradictionis, ut supra iam notatum est quest. 5. propos. 5. Ego vero cum communi censeo, utilem esse, si debitus eius modus seruetur. Nam licet ex omni chymera impossibili quodlibet ex extremis contradictionis sequatur absolute loquendo; eo quod nulla est, quæ non sit connexa cum duobus extremis contradictionis, ut quest. 2. & 5. statutum est; verum quia connexio ista, ut implurimum, aut non est adæquatè intrinseca conceptui chimerico; sed partim extrinsecè oriunda ab alio conceptu opposito illi, à quo suam impossibilitatem participat, iuxta dicta nuper; aut non est immediata respectu ad utrumque contradictorium; sed mediata respectu alterius, & consequenter semixtrinsecè etiam fundata in medio distincto à conceptu chimerico, efficitur, ut ex præciso conceptu chimerico posito in hypothesi non utrumque contradictorium, sed alterum tantum sequatur, tametsi ex illo, & ex alio quopiam adiuncto, sine quo nequit ille esse sequatur utrumque. Quo fit, ut ex conceptu chimerico præcisè sumpto per locum intrinsecum, ut aiunt, non sequantur duo contradictoria, sed alterum tantum, superfluoque subinde locus ad disputandum, & arguendum ex hypothesi impossibili sine contradictione, atque adeo vtiliter, ut sæpè fit, ad perferen-

tandas metaphysicè naturas, & proprietates rerum.

Que doctrina ab omnibus hæcenus præxi ipsa recepta, & ab uno, aut altero Recentiore recens vocata in dubium, ut clarius appareat, opponamus aliqua exempla. Ut probent Theologi distinctionem personalem Filij, & Spiritus S. nasci ex oppositione, quam habent producentis, & productis bene, & vtiliter sic arguunt ex hypothesi impossibili. Si Spiritus S. non procederet à Filio, non esset relative oppositus illi: Ergo nec distinctus ab illo; siquidem in diuinis non est distinctio, ubi non est relationis oppositio, ut fert vulgare axioma. Etenim licet defectus chimericus processionis Spiritus S. à Filio loquendo absolute ferat secum utrumque extremum contradictionis, nempe defectum distinctionis Spiritus S. à Filio, & distinctionem ipsam: quia defectus processionis absolute nequit stare sine aliis prædicatis Spiritus S. cum processione connexis, utpote necessariis existentibus; & hæc sine processione stare non possunt; atque ita defectus processionis absolute sine ipsa processione stare non potest; & consequenter nec sine distinctione, quam fert secum processio. At defectus processionis absolute solum infert per locum intrinsecum defectum distinctionis, non item distinctionem ipsam. Quo etiam iure, loquendo vniuersè ex hypothesi impossibili defectus cuiusvis proprietatis essentia verè, & sine contradictione, atque adeo bene, & vtiliter adstruitur defectus alterius proprietatis necessario supponens illam: sicut ex hypothesi impossibili essentia quævis proprietatis eius. Sic si homo non esset admiratiuus, non esset risibilis; si cælum non esset corpus, non esset impenetrabile; si Angelus esset homo, esset risibilis; si circulus esset triangulus, haberet tres angulos æquales duobus rectis, &c.

Similiter ad probandum, possibilitatem creaturæ sine existentia Dei constare non posse, sic bene, & vtiliter arguitur ex hypothesi impossibili: Si Deus non existeret, Deus non esset possibilis: quia neque ab alio, neque à se posset accipere existentiam; si autem Deus esset impossibilis, cætera cuncta essent impossibilia, ob eandem rationem. Eodem pacto probatur bene, impossibilitatem chymerarum adæquatè distingui à Deo: quia ex hypothesi impossibili, quod Deus deficeret, per locum intrinsecum sequitur, adhuc eas fore impossibiles. Et alia huiusmodi sexcenta per hypothesin impossibilem bene, & vtiliter comprobantur.

Ex quibus omnibus tandem colliges, tunc solum argumentum ex hypothesi impossibili inutile esse ad aliquid sine contradictione inferendum, quando ex parte hypothesi implicatur contradictio in adiuncto, ut aiunt, id est, quando conceptui chimerico, ex quo præcisè sumpto vnum tantum ex extremis contradictionis inferendum, grat, adicitur alius conceptus, ex quo venit inferendum extremum alterum, sique fit, ut ex integrâ hypothesi per locum intrinsecum ex æquo inferatur utrumque.

Recentiores quidam, in quos post hæc scripsi, apta incidi, duo ad rem dicunt. Primum. Ex quavis hypothesi impossibili non solum duo aliqua contradictoria; sed quilibet omnino sequi, quantumvis disparatum, aut impertinens videatur. Secundum: ex hypothesi impossibili, quæ tali nunquam propterea argui vtiliter; sed tantum ex conceptu aliquo possibili incluso in chymera impossibile. Unde dicunt in eâ celebri questione: An, si Spiritus Sanctus non procederet à Filio distinguereetur ab illo, sumendum esse ex parte hypothesi hunc conceptum possibilem; *Persona diuina*

Disp. XII. De entibus rationis. Quæst. I. 291

157 *nina non procedens à Filio, & procedens à Patre, ad hoc, ut arguatur vtiliter.*

Non placent quoad primum, sed vehementer potius displicent. Quia sicut ex entibus possibilibus non quodlibet est connexum cum quolibet, proindeque non ex quolibet infertur quodlibet, ut est certissimum (alioquin non posset Deus producere aliquam creaturam, quin produceret omnes, aut hunc mundum, quin omnes possibiles: imo Deus non posset existere sine creaturis, neque voluntas creata sine suis actibus: nullaque subinde esset libertas: aliaque innumera huiusmodi absurda sequerentur) ita ex entibus impossibilibus non quodlibet connectitur cum quolibet aut impossibili, aut possibili, aut existente. Quod sanè ex ipsis terminis est evidens. Quia sicut ex eo, quod Petrus modo curret, non sequitur necessarîo, me loqui, aut me tacere, Papam dormire, aut Turcam converteri; & cætera huiusmodi, ut est notissimum. Ita ex eo, quod ignis modo actione chymericâ frige faceret, aut alia quavis huiusmodi chymera existeret, non sequitur necessarîo, aliquod ex prædictis, & multo minus quodlibet aliud fore, ut non minus est notum. Male ergo citati Recentiores asserunt, ex quavis hypothese impossibili quodlibet necessario sequi.

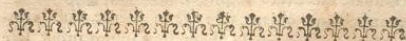
158 Sed arguunt pro se primò. Si existeret quavis chymera impossibilis, existerent simul duo contradictoria, ut omnes fatentur; aliàs non esset impossibilis contra suppositionem. Ponatur ergo e. g. in tali hypothese existere, & simul non existere lucem. Inde sic probant, Papam dormire. Vel lux existit, vel Papa dormit: At lux non existit; ergo Papa dormit. Argumentatio est legitima, ut constat ex logica. Maior, & minor in data hypothese sunt veræ. Ergo ex datâ hypothese necessarîo sequitur consequens. Pariterque venit probandum, quodlibet aliud sequi; fallaciter tamen, ut aliàs in simili tergi contra eisdem Recentiores. Respondeo, à negatione vnius ex extremis disuncti veri ad positionem alterius solum argui legitime, quando per eam negationem simpliciter, & vndequeque excluditur tale extremum: negatio autem lucis in datâ hypothese non excludit simpliciter, & vndequeque lucem, utpote per ipsam hypothese positam, compositamque cum sui negatione. Quare in data hypothese argumentatio facta non est legitima. Nihilque subinde per illam probatur contra doctrinam statutam; Nec aliud docetur in logica, iuxta quam solum est legitima dicta forma arguendi, quando minor syllogismi disunctivi simpliciter, & vndequeque excludit alteram partem maioris: uti semper evenit, quando, aut absolutè proceditur, aut ex hypothese non impossibili.

159 Secundo arguunt ex hypothese existentie secundi Dei impossibilis, atque adeo impotentis existere, in hunc modum. Data existentia alicuius non potest coexistere carentie dormitionis Papæ, dormit Papa: At existit alius Deus, qui, cum sit impotens existere, non potest coexistere carentie dormitionis Papæ: Ergo Papa dormit. Pariterque probandum venit, Papam non dormire; & quidlibet aliud. Sed miror, homines ingeniosos huiusmodi argumenta facere ferè, & ex animo. Respondeo, ex hypothese existentie secundi Dei nihil omnino sequi exclusivum carentie dormitionis Papæ, & consequenter cum ipsâ dormitione connexum, ut satis, superque, ni fallor, per se evidens est, atque adeo esto sequetur aliquid simpliciter excludens coexistentiam secundi Dei cum tali carentiâ, id certè eam sic non excluderet remouendo carentiam ipsam, sed remo-

Pharus Scient. Tom. I.

uendo dumtaxat ipsum secundum Deum, quo solo remoto, talis coexistentia cessaret. Vnde remotio carentie dormitionis Papæ per positionem dormitionis nequaquam sequitur ex dictâ hypothese. Addo, ne Deum quidem ipsum secundum, aut quoad existentiam, aut quoad potentiam existendi excludi alicunde simpliciter in datâ hypothese: quia licet, eâ datâ, secundus Deus non existeret, quia verus Deus illum excluderet, & non posset existere, quia id habet ex suo conceptu, aliunde, ut supponit hypothesis, existeret, & consequenter posset existere; atque ita in data hypothese tum existentia secundi Dei, tum eius potentia ad existendum, tum ambarum negatio carentie dormitionis Papæ coexisterent simul, si Papa non dormiret, dormitioni autem, si dormiret; impertinenterque proinde se habent ad hoc ut Papa dormiret, vel secus, coniuncta contradictoriorum, quæ in ea hypothese darentur, 160

Iam verò secundum, quod ex citatis Recentioribus proposuimus, non magis placet. Tum quia, dum aiunt, solum argui vtiliter ex hypothese conceptus possibilis inclusi in impossibili, ipsa sua explicatione reiciunt ut inutilem modum arguendi ex hypothese impossibili hætenus receptum ab omnibus. Tum quia non solum ex hypothese conceptus possibilis, sed etiam ex hypothese conceptus impossibilis passim arguimus vtiliter, ut constat ex dictis. Tum quia ex conceptu possibili, quem assignat ad arguendum vtiliter in illa questione de distinctione Spiritus Sancti à Filio in casu non processionis ab ipso, inutiliter potius, & nugatorie argueretur. Inutiliter quidem, quia ex hypothese, quod Persona diuina procedens à Patre, & non à Filio, non procedat à Filio, nihil infertur pro Spiritu sancto, de quo quæstio est, quia tantum infertur, Personam diuinam procedentem à Patre, & non à Filio, quæ re ipsa, & absolutè est Filius ipse, non distinguatur à Filio. Nugatorie autem, quia assumptio hac nugatoria est, ut satis ex se apparet, si Persona diuina procedens à Patre, & non à Filio, non procederet à Filio. Nostre igitur explicationi datæ pro modo vtiliter arguendi ex impossibili hypothese standum est.

DISPUTATIO XII.

De entibus rationis.

161 **I**NTER obiecta intellectus humani entia etiam rationis suum locum habent. Quocirca in præsentî disputatione de illis, quantum sat fuerit, agendum nobis est.

QVÆSTIO I.

Quid sit ens rationis?

162 **O**MISSIS variis conceptionibus entis rationis, quas congerit Paulus Vallius in sua logica, i. e. proleg. 9. 2. c. 1. de eo nobis ente rationis agendum in præsentî est, quod prout condistin. tū ab ente reali habenti esse in se, & ei quodammodo contrapositum; Sic definiuit Commentator lib. 6. Metaph. comm. 3. *Ens, quod solum habet esse obiectivè in intellectu; id*

Bb 2 est,